

دیدگاه

دکتر محمدرضا صداقت

شیمی دارویی، میکروپزشناسی، بیوشیمی، تشریح، و آمار، و هر کسی که به این حرفه اشتغال دارد، نیازمند دانست. واژه‌های داروسازی و رشته‌های وابسته به آن با معادل‌های فارسی آمده است. هدف از تألیف این کتاب این است که واژه‌های مورد نیاز هر کسی را که در یکی از زمینه‌های داروسازی به کار می‌پردازد، فراهم آورد. از داروسازی که در داروخانه یا بیمارستان کار می‌کند تا داروسازی که در مراکز صنعتی و تولید، مراکز تحقیقاتی، بیمارستان‌ها، مراکز آموزشی، و یا شرکت‌ها و بخش‌های اقتصادی فعال است. بنابراین، همه واژه‌هایی که مورد نیاز و کاربرد طیف وسیعی از داروسازان است در این کتاب فراهم آمده است. از واژه‌های مربوط به فارماسوتیکس و فارماکولوژی تا واژه‌های مربوط به مدیریت، اقتصاد،

سرانجام ۸۸ سال پس از تأسیس مدرسه دواسازی در دارالفنون و ۷۶ سال پس از تأسیس دانشکده داروسازی تهران اولین فرهنگ داروسازی منتشر شد. دکتر توکلی صابری پیش از انتشار این فرهنگ در سال ۱۳۵۳ اولین فرهنگ دارویی و در سال ۱۳۶۴ اولین فرهنگ داروپزشکی انگلیسی - فرانسه - فارسی را منتشر ساخته بود.

مؤلف در مقدمه فرهنگ می‌نویسد: «داروسازی همانند پزشکی حرفه‌ای است که بر پایه دانش‌های گوناگونی استوار است. این دانش‌ها علاوه بر علوم پایه مانند شیمی، فیزیک، زیست‌شناسی، و ریاضیات طیف وسیعی از دانش‌های دیگر را نیز شامل می‌شود. مانند فارماکولوژی، فیزیولوژی، گیاه‌شناسی، انگل‌شناسی، مفردات پزشکی، فارماسوتیکس،

و حسابداری در حدی که یک داروساز به آن نیاز دارد. نویسنده تمام واژه‌هایی را که طی سی سال گذشته در این زمینه ساخته است، در این کتاب گنجانده است. «این فرهنگ نیاز به چند فرهنگ متعدد را رفع می‌کند.

همه فرهنگ‌های انگلیسی فارسی پزشکی و رشته‌های وابسته به آن که تاکنون منتشر شده‌اند فرهنگ‌های ترجمه‌ای هستند، به جز فرهنگ دکتر حسن مردی که در دهه چهل شمسی منتشر شد. عیب بزرگ همه این فرهنگ‌های ترجمه‌ای این است که بسیاری از واژه‌های معادل معمولاً با تلفظ فرانسه و گاهی با تلفظ آمریکایی در برابر اصطلاحات انگلیسی گذاشته شده‌اند و هیچ کوششی نشده تا برای آن‌ها معادل‌های فارسی ساخته شود. این فرهنگ‌ها معمولاً فاقد واژه‌های مربوط به بسیاری از روش‌ها، داروها و بیماری‌هایی است که در فرهنگ پزشکی هزار ساله ایرانی وجود دارد. در فرهنگ داروسازی دکتر توکلی صابری بسیاری از گیاهان دارویی و اصطلاحات طب سنتی مانند ترنجبین، شیرخشت، گل گاوزبان شیرین بیان، کاسنی؛ شیوه‌های درمانی مانند بادکش کردن، اماله، فصد، بیماری‌ها قولنج، کوفت و زندگی‌نامه بسیاری از پزشکان و داروسازان معروف جهان غرب مانند بقراط، جالینوس، لویی پاستور، ادوارجنر، رابرت کخ، و نیز جهان اسلام مانند رازی، ابن سینا، ابوالقاسم زهرای، علی بن عباس المجوسی، موسی بن میمون، یوحنا بن مساویه و بسیاری دیگر آمده است.

مزیت دیگر این کتاب معادل‌های فارسی است که نویسنده برای اصطلاحات جدید انگلیسی وضع

کرده است و به غنای کتاب افزوده است، از آن جمله‌اند دارویش برای pharmaceuticals، پیوسته رهش برای sustained-release و راست رهش برای controlled-release (با توجه به تعریف این دو و تفاوت این دو از نظر داروسازی بالینی این معادل‌گذاری بسیار دقیق است) زنده مانی برای friability، شکنندگی و تردی برای one compartment، خوردارو برای bioavailability، مدل تک‌باجه‌ای برای model و بسیاری معادل‌های فارسی دیگر. تعاریف هر واژه مختصر و مفید است و اطلاعات کافی در مورد هر واژه می‌دهد.

علاوه بر آن، مؤلف مجموعه‌ای واژه‌های عامیانه و محاوره‌ای (slang) انگلیسی را که در بین معتادان رواج دارد در این فرهنگ گردآوری کرده و برای آن‌ها معادل‌های فارسی ساخته است مانند shootup (زدن، تزریق کردن): تزریق مواد مخدر در رگ‌ها، sotgun pharmacy (داروسازی ساچمه‌ای): تجویز چندین داروی همزمان برای درمان یک بیماری spaced out، (بی‌حال بیرون باغ): معتادی که در اثر مصرف بیش از حد ماده مخدر ناتوان و از کار افتاده است star dust (غبار کیهانی): کوکابین stach، (مخفیگاه): محل پنهان کردن مواد مخدر، horse (اسب): به معنای هرویین، red devil (شیطان سرخ): قرص سکونال acid head (کله اسیدی): معتادی که ال.اس. دی مصرف می‌کند boating (قایق‌سواری): چندین بار کشیدن خون به درون سرنگ پیش از تزریق کامل ماده مخدر به درون خون burn out

مشخص کرده است که کمک بسیاری در یادگیری اصطلاحات پزشکی این دو زبان می‌کند. دکتر توکلی صابری که خود ویراستار نشریات پزشکی در آمریکا است، بسیاری از واژه‌هایی را که در فرهنگ‌های پزشکی و یا داروسازی انگلیسی زبان نیست گردآوری کرده و در این فرهنگ منتشر ساخته است.

فرق مهم این فرهنگ با فرهنگ‌های دیگر در این است که روش فرهنگ نویسی نوینی در این کتاب به کار گرفته شده است به این ترتیب که هر واژه مرکب به‌طور مستقل و بر حسب اولین واژه مرتب شده است، یعنی واژه‌های مرکبی مانند Drug metabolism و یا Down syndrome هر دو در حرف D آمده‌اند و نه در زیر metabolism و یا syndrome زیرا با این روش واژه‌های مرکب آسان‌تر پیدا می‌شوند.

این کتاب ویژه داروسازان نیست، بسیاری از پزشکان، دندانپزشکان، پرستاران و سایر رشته‌های وابسته نیز می‌توانند از آن بهره‌گیرند، زیرا بسیاری از معادل‌های فارسی این کتاب در فرهنگ‌های پزشکی دیگر وجود ندارد. حروفچینی و صفحه‌بندی کتاب بسیار مناسب و چشم‌نواز است.

(از دست رفته): معتادی که در اثر استفاده مداوم از ماده روانی دچار اختلال روانی شده است. trip (سفر) توهم حاصل از مواد مخدر مانند ال.اس.ی. brick (پاره آجر): بسته‌های ماری جوانا که تحت فشار به شکل آجر درآمده است. blasted (تو حال نشسته)، boxed (تو قوطیه، تو قفسه): معتادی که در زندان است. copilot (کمک خلبان): آمفتامین crash (بی‌حالی، حال نداری): عوارض ناشی از استعمال ماده مخدر مانند دپرسیون و خواب آلودگی، flash back (پس نگاه): یادآوری تجارب توهم زا پس از بهبودی کامل از یک تجربه قبلی مصرف مواد مخدر. dope (دوا): هرگونه ماده مخدر، maintaining (تو رگ زدن) تزریق مواد مخدر در ورید، manicuring (مانیکور کردن): خارج کردن ناخالصی‌ها از یک ماده مخدر، skin popping (تو پوست زدن): تزریق ماده مخدر در زیر پوست، Lipton tea (چای لیپتون): مواد مخدر دارای کیفیت پایین)

از مشخصات دیگر این فرهنگ این است که مؤلف تمام پیشوندها و پسوندهای لاتین و یونانی را که به وفور در اصطلاحات پزشکی به کار می‌رود گردآوری کرده و مفرد و جمع بودن آن‌ها را

